II

(EÜ asutamislepingu / Euratomi asutamislepingu kohaselt vastu võetud aktid, mille avaldamine ei ole kohustuslik)

OTSUSED

KOMISJON

KOMISJONI OTSUS,

20. november 2007,

riigiabi C 36/A/06 (ex NN 38/06) kohta, mida Itaalia andis äriühingutele ThyssenKrupp, Cementir ja Nuova Terni Industrie Chimiche

(teatavaks tehtud numbri K(2007) 5400 all)

(ainult itaaliakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2008/408/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt nimetatud sätetele ([1]) ja võttes esitatud märkusi arvesse,

ning arvestades järgmist:

I. MENETLUS

(1) Juhtumi nr C 13/06 (ex N 587/05) raames (elektri soodustariif Sardiinias) sai komisjon teada elektri soodustariifi pakkuva kahe meetme kohaldamisaja pikendamisest. Kohaldamisaega pikendati *decreto-legge* (dekreet-seadus) nr 35/2005, mis muudeti 14. mail 2005. aastal seaduseks nr 80 (edaspidi „seadus nr 80/2005"), artikli 11 lõike 11 alusel ning seda rakendati komisjoni eelnevalt teavitamata. Kõnealusest soodustariifist saavad kasu alumiiniumitootja Alcoa ja kolm Società Terni õigusjärglast äriühingut – Acciasi Speciali, Nuova Terni Industrie Chimiche ja Cementir (edaspidi „Terni äriühingud").

(2) 23. detsembri 2005. aasta kirjas taotles komisjon Itaalialt teavet, millele Itaalia vastas 24. veebruari 2006. aasta kirjaga. 2. märtsi ja 27. aprilli 2006. aasta kirjades andis Itaalia lisateavet.

(3) 19. juuli 2006. aasta kirjas teatas komisjon Itaaliale, et oli otsustanud algatada mõlema abikava suhtes EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 2 kohase menetluse (juhtum nr C 36/06).

(4) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas*. ([2]) Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama meetmete kohta märkusi.

(5) Itaalia esitas oma märkused 25. oktoobri 2006. aasta kirjas. Lisateavet esitati 2006. aasta 9. november 2006 ja 7. detsember 2006 kirjades.

(6) Komisjon sai huvitatud isikutelt märkusi. Ta edastas need Itaaliale, andes talle võimaluse vastata. Itaalia märkused saadi 22. detsembri 2006. aasta kirjaga.

([1]) ELT C 214, 6.9.2006, lk 5.

([2]) Vt joonealust märkust 1.

(7) 20. veebruari 2007. aasta kirjas küsis komisjon lisateavet, mille Itaalia andis 16. aprilli, 10. mai ja 14. mai 2007. aasta kirjades.

(8) 18. septembril 2007 jagati toimik A osaks, mis käsitleb Società Terni jagamisel saadud kolme äriühingut (Terni äriühingud), ning B osaks, mis käsitleb Alcoat. Käesolev otsus käsitleb eranditult soodustariifi kohaldamisaja pikendamist Terni äriühingute kasuks.

(9) Kirjavahetust kontserniga Alcoa siin ei tsiteerita.

II. MEETME ÜKSIKASJALIK KIRJELDUS

(10) Seaduse nr 80/2005 artikli 11 lõikes 11 on sätestatud elektri soodustariifi pakkuva kahe meetme kohaldamisaja pikendamine. Kõnealustest meetmetest kasusaajad, kes on oma olemuselt erinevad ja keda käsitletakse eraldi, on ühelt poolt alumiiniumitootja Alcoa ning teiselt poolt Società Terni jagamisel tekkinud kolm äriühingut.

Algne meede ja selle kohaldamisaja esimene pikendamine

(11) Itaalia riigistas oma elektritööstuse 6. detsembri 1962. aasta seadusega nr 1643 (edaspidi „riigistamisseadus"). Seaduses sätestati olemasolevate Itaalia elektrijaamade üleandmine vastloodud riigiosalusega äriühingule ENEL, kellele pidi hakkama kuuluma elektri tootmise, jaotamise ja tarnimise monopol.

(12) Società Terni oli riigistamise ajal riigiosalusega äriühing, mis tegeles terase, tsemendi ja kemikaalide tootmisega. Riik rakendas äriühingu üle tõhusat kontrolli enamusosaluse kaudu selle kapitalis, mis kuulus riigi valdusettevõtjale IRI ja riigiosalusega Finsideri kontsernile. Società Terni käitas ka talle kuuluvat hüdroelektrijaama. Enamikku toodetavast elektrist kasutati äriühingu tootmisprotsesside toitmiseks.

(13) Riigistamisseaduses sätestati, et äriühingud, mis tootsid elektrit peamiselt enda tarbeks (isetootjad), jäeti riigistamisest üldjuhul kõrvale ning neil lubati alles hoida oma elektritootmisvarad. ([3]) Società Terni elektritootmisvarad riigistati hoolimata äriühingu isetootja staatusest, kuna need olid Itaalia territooriumil strateegilises asukohas. Üleandmine ENELile sätestati riigistamisseaduse artikli 4 lõike 5 neljandas taandes.

([3]) Seaduse nr 1643/62 artikli 4 lõike 6 esimese taande punktid a ja b.

(14) Presidendi dekreediga nr 1165/63 andis Itaalia kõnealusele äriühingule elektritootmisvarade üleandmise eest kompensatsiooni. Seda anti elektri soodustariifi kujul, mida pidi kohaldatama alates 1963. aastast kuni 1992. aastani.

(15) 1964. aastal jagati Società Terni kolmeks äriühinguks: terasetootja Terni Acciai Speciali, kemikaalide tootja Nuova Terni Industrie Chimiche ja tsemenditootja Cementir. Hiljem need erastati ning nende uuteks omanikeks said vastavalt ThyssenKrupp, Norsk Hydro ja Caltagirone.

(16) Nagu osutatud käesoleva otsuse põhjenduses 1, nimetatakse käesolevas otsuses neid õigusjärglasi ühiselt Terni äriühinguteks ning algset ettevõtjat Società Terniks. Società Terni ja hiljem Terni äriühingute suhtes kohaldatud tariifi nimetatakse siin Terni tariifiks.

(17) Soodustariifi kohaldamist jätkati samadel tingimustel kolme Terni äriühingu suhtes. Peamine kasusaaja (subsideeritud elektri koguse poolest nii absoluutarvudes kui ka osana kogu äriühingu elektritarbimisest) on ThyssenKrupp.

(18) Eritariifi kohaldamisaeg langes kokku Itaalia hüdroelektrikontsessioonide üldise kehtivusajaga, mis pidi lõppema 1992. aastal. ([4]) Società Terni enda hüdroelektrikontsessioon oli antud erandlikult 60 aastaks (erinevalt tavalisest 30 aastast) ning pidi lõppema 1980ndate lõpus.

(19) 9. jaanuari 1991. aasta seadusega nr 9 „Uue riikliku energeetikakava rakendussätted: institutsionaalsed aspektid, hüdroelektrijaamad ja -võrgud, süsivesinikud ja geotermaalenergia, isetootjad ja maksusätted" (edaspidi seadus nr 9/1991) pikendas Itaalia olemasolevate hüdroelektrikontsessioonide kehtivusaega kuni 2001. aastani. Seaduse nr 9/1991 artikli 20 lõikega 4 pikendas Itaalia ka Terni äriühingute soodustariifi kohaldamisaega 2001. aastani. Järgmise kuue aasta vältel (2002–2007) pidid Terni äriühingutele tarnitava subsideeritud elektrienergia kogused järk-järgult vähenema, nii et tariifne soodustus pidi 2007. aasta lõpuks kaduma.

([4]) Elektri tootmiseks ühisveevärgi vett kasutavad äriühingud tegutsevad ajutise kontsessiooni alusel (*concessione di derivazione idroelettrica*). Selle kestus (Itaalias üldiselt 30 aastat) on piisav võimaldamaks äriühingutel katta oma investeerimiskulud. Kontsessioonide lõppemisel tuleb need läbipaistva valikumenetluse alusel uuesti määrata.

(20) Seadus nr 9/1991 sisaldas suurt hulka sätteid, millest mõned hõlmasid riigiabi. Seadus nr 9/1991 esitati komisjonile koos seadusega nr 10/1991 „Uue riikliku energeetikakava rakendussätted seoses energiatõhususe, energiasäästu ja taastuvate energiaallikate väljatöötamisega". Komisjon kuulutas 1991. aastal mõlemas seaduses sisalduva riigiabi vastavalt riigiabieeskirjadele ühisturuga kokkusobivaks. ([5])

Terni tariifi struktuur

(21) Società Terni soodustariifi tingimused kehtestati presidendi dekreedi nr 1165/63 (Terni- società per l'Industria e l'Elettricità S.p.A poolt 6. detsembri 1962. aasta seaduse nr 1643 artikli 1 lõikes 1 nimetatud tegevusteks kasutatud varade üleandmine Ente Nazionale per l'Energia Elettrica'le) (edaspidi: „dekreet nr 1165/1963") artiklites 6, 7 ja 8. Dekreedis sätestati, et ENEL tarnib Società Ternile fikseeritud koguse elektrit (1 025 000 MWh aastas), mis võrdus äriühingu 1961. aasta elektritarbimisega, pluss lisakoguse elektrit (595 000 MWh aastas), mis vastas 1962. aastaks lõpetamata, kuid tehtud investeeringutest tulenevale eeldatavale lisatarbimisele.

(22) Soodustariif arvutati välja kahe järgmise alternatiivse meetodi võrdluse põhjal, kasutades seda, kumb oli äriühingu jaoks soodsam:

a) 1. alternatiiv põhines Società Terni tootmisüksuste poolt elektriüksusele makstaval keskmisel elektrihinnal (mis vastas Terni enda hüdroelektrijaama tootmiskuludele);

b) 2. alternatiiv oli seotud Società Terniga sama profiiliga kliendile (isetootja) kehtestatud ENELi võrdlushinnaga.

(23) Praktikas kasutati esimest meetodit 2000. aastani, mil Itaalia tariifistruktuuris seoses elektrituru liberaliseerimisega tehtud muudatuste tõttu tekkis vajadus võtta kasutusele teine meetod.

(24) Tariifi struktuuri reform algas 1997. aastal, kui kehtestati kaheosalise struktuuriga tariif: A osa sisaldas püsi- ja üldkulusid ning B osa sisaldas muutuvkulusid. Alates 1. jaanuarist 2000 hakati Terni tariifi pakkuma hüvituskomponendi (*componente compensativa*) kujul, mida arvutati kõigi tariifikomponentide summana, mille maksmist Ternilt kui (virtuaalselt) isetootjalt ei nõutud (kogu B osa ning osa A osast). See meetod vastab dekreedis nr 1165/63 kirjeldatud teisele alternatiivsele meetodile.

(25) Alljärgnevas tabelis on esitatud Terni äriühingutele soodustariifi järkjärgulise kaotamise perioodil (2002–2007) soodushinnaga tarnitud elektrikoguste vähenemine:

Aasta	GWh	MW
2001	1 620	270
2002	1 389	231
2003	1 157	193
2004	926	154
2005	694	116
2006	463	77
2007	231	39

Tariifi kohaldamisaja teistkordne pikendamine

(26) Seaduse nr 80/2005 artikli 11 lõikega 11 otsustas Itaalia tariifi kohaldamise järkjärgulise kaotamise katkestada ning pikendada Terni tariifse sooduskorra rakendamisaega aastani 2010. Seaduse artikli 11 lõikega 13 tehti see meede kohaldatavaks alates 1. jaanuarist 2005. Veidi hiljem pikendati tavaliste hüdroelektrikontsessioonide kehtivusaega 2020. aastani. ([6])

(27) Tariifi kohaldamisaja teistkordne pikendamine on meede, mille suhtes komisjon on algatanud asutamislepingu artikli 88 lõike 2 kohase ametliku uurimismenetluse ja mis on käesoleva otsuse teema.

(28) Seadusega nr 80/2005 sätestati, et Terni äriühingutele tehakse soodustusi kuni 2010. aastani samadel tingimustel, mis kehtisid nende suhtes 31. detsembril 2004 nii tarnitud koguste (926 GWh kolmele Terni äriühingule) kui ka hindade (1,32 eurosenti/kWh) puhul. Tarnitava elektri kogus jaguneb praegu järgmiselt: Thyssen-Krupp 86 %, Nuova Terni Industrie Chimiche 10 % ja Cementir 4 %.

(29) Seadusega nr 80/2005, nagu AEEG seda tõlgendab ja rakendab, kehtestati ka indekseerimismehhanism, mille alusel suureneks soodustariif alates 1. jaanuarist 2006 igal aastal kooskõlas Amsterdami ja Frankfurdi Euroopa elektribörsidel registreeritud hinnatõusudega, arvestades 4 % ülempiiri.

([5]) Riigiabi nr NN 52/1991, kiri SG (91) D/15502.

([6]) Seaduse nr 266/2005 artikli 1 lõige 285.

Rahastamismehhanism

(30) Algselt haldas Terni soodustariifi ja maksis selle eest riigiosalusega äriühing ENEL, kellele kuulus Itaalias elektri tootmise, edastamise, impordi, jaotuse ja tarnimise monopol.

(31) Kui elektriturgu järk-järgult liberaliseeriti ja ENEL ei olnud enam monopoolses seisundis, kanti 2002. aastal ENELi soodustariifisüsteemidest tulenev rahaline koormus üle kõigile elektritarbijatele. ([7]) Terni äriühingutele ette nähtud hüvituskomponentide eest maksid elektrijaotusettevõtjad, kellele selle omakorda hüvitas riigiosalusega asutus Cassa Conguaglio per il Settore Elettrico (elektrienergia sektori tasakaalustusfond, edaspidi „Cassa Conguaglio"), rakendades maksutaolist lõivu, mida koguti elektritariifi komponendi A4 kaudu, mis on elektriarve üks kuluelementidest.

(32) 2004. aastal otsustas AEEG anda eritariifikavade haldamise täielikult üle Cassa Conguagliole. ([8]) Alates septembrist 2004 maksavad Terni äriühingud (liberaliseeritud turult) ostetava elektri eest turuhinda ning saavad Cassa Conguagliolt hüvitist, mis vastab makstud hinna ja nende jaoks ette nähtud soodustariifi vahele (hüvitiskomponent), miinus transpordi-, arvestus- ja müügikulud. Kulud kannavad Itaalia elektritarbijad põhjenduses 31 nimetatud maksutaolise lõivuga.

AEEG määratud garantii

(33) Pärast seda kui komisjon oli algatanud ametliku uurimismenetluse, seadis AEEG otsusega nr 190/06 seaduse nr 80/2005 kohaste maksete tingimuseks garantii, mille Terni äriühingud annavad abi tagasinõudmise riski katmiseks.

(34) Samas otsuses nägi AEEG alternatiivina ette võimaluse maksta 2006. aastal ettemaksena välja abisummad, mida oleks seaduse nr 9/1991 alusel tulnud maksta kuni eelmise korra lõpuni (2007). Nende summade eest AEEG garantiid ei nõudnud. Selle võimaluse valisid Terni äriühingud ning AEEG rakendas seda.

(35) Kõik muud seaduse nr 80/2005 alusel Cassa Conguaglio poolt äriühingutele tehtud maksed peale põhjenduses 34 nimetatud ettemaksete on kaetud garantiiga.

III. **OTSUS EÜ ASUTAMISLEPINGU ARTIKLI 88 LÕIKE 2 KOHASE MENETLUSE ALGATAMISE KOHTA**

(36) Komisjoni otsus algatada ametlik uurimismenetlus tugines põhjendustes 37–41 esitatud põhjendustele.

(37) Komisjon kahtles, kas tariifi saab pidada kompenseerivaks meetmeks, kuna Società Terni oli riigistamise ajal riigiosalusega äriühing. Kuna riik ei saa midagi iseendalt sundvõõrandada, kahtles komisjon selles, kas Società Terni varade üleandmist ENELile saab pidada sundvõõrandamiseks, mis annab Società Ternile õiguse saada hüvitist ning püstitas hüpoteesi, et sellise üleandmise puhul on tegemist riigi enda varade ümberkorraldamisega.

(38) Komisjon asus seisukohale, et isegi kui ollakse nõus meetme kompenseeriva olemusega, püsiksid kahtlused seoses hüvitise proportsionaalsusega, arvestades Società Ternile tekitatud rahalist kahju. Eelkõige kahtles komisjon selles, kas hüvitamine pärast 44 aastat on ikka veel põhjendatud.

(39) Komisjon märkis, et tariifi olemus näis olevat muutunud, kui ENEL lõpetas kava haldamise ja sellest tulenevate kulude kandmise.

(40) Komisjoni menetluse algatamise otsus tugines ka ESTÜ otsusele nr 83/396: komisjoni 29. juuni 1983. aasta otsus abi kohta, mida Itaalia valitsus kavatseb anda teatavatele terasetootjatele, ([9]) millega välistati sellise abi andmine Società Ternile, ning Euroopa Kohtu otsusele kohtuasjas C 99/92, ([10]) milles kohus toetas eelmainitud ESTÜ otsust kui tõendit selle kohta, et Terni tariifi puhul on kord juba leitud, et tegemist on riigiabiga.

([7]) *Delibera* AEEG nr 228/01.
([8]) *Delibera* AEEG nr 148/04.
([9]) EÜT L 227, 19.8.1983, lk 24.
([10]) Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas Terni SpA ja Italsider *vs.* Cassa Conguaglio per il settore elettrico, viide eelotsusele, kohtuasi C 99/92, [1994] EKL lk I-00541.

(41) Lisaks rõhutati menetluse algatamise otsuses seda, et ThyssenKrupp ei ole veel maksnud tagasi Itaalia antud ja ühisturuga kokkusobimatuks kuulutatud riigiabi ([11]) ega saa Deggendorfi ([12]) kohtupraktika kohaselt rohkem riigiabi saada.

IV. **HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED**

Terni äriühingute märkused

(42) Enamik märkusi, mille on esitanud Terni äriühingud Società Terni toimimise kohta kui *ente pubblico economico*, äriühingu varade üleandmiseni viinud tehingu, tariifi kompenseeriva olemuse, ESTÜ otsuse ja Euroopa Kohtu otsuse tõlgendamise ning Cassa Conguaglio rolli kohta kattuvad üldjuhul põhjendustes 52–69 kokkuvõtlikult esitatud Itaalia märkustega. Seetõttu kirjeldatakse põhjendustes 43–51 ainult Terni äriühingute märkuste põhisisu ja esitatakse lisakommentaarid.

Hüvitise olemus

(43) Terni äriühingute väitel on tariif õiguspärane hüvitis, mida Società Ternil oli tulenevalt tema varade sundvõõrandamisest õigus saada ja mida ei saa seetõttu käsitleda riigiabina.

Hüvitise piisavus

(44) Hüvitise piisavusega seoses tuletavad Terni äriühingud meelde tariifi arenemise protsessi, märkides, et kõik Terni tariifi pikendamised pärast 1991. aastat olid seotud teiste tootjate hüdroelektrikontsessioonide uuendamisega ning olid seega kooskõlas põhimõttega, et Ternit ei tohiks diskrimineerida võrreldes teiste isetootjatega, kelle varasid ei sundvõõrandatud ja kes said seeläbi jätkata elektri tootmist ja tarbimist väga madala hinnaga.

(45) Lisaks märgivad Terni äriühingud, et madalamate elektritariifide kujul saadud rahasummad ei olnud kunagi suuremad kui vahe elektri ostu- ja isetootmiskulude vahel.

Mõju kaubandusele

(46) Terni äriühingud väidavad, et allpool kokkuvõtlikult esitatud põhjustel ei mõjutanud meede liikmesriikidevahelist kaubandust.

a) Cementir: oma Spoleto tehases (tariifist kasu saav tehas) toodab ja turustab Cementir peamiselt tsementi, mida kasutatakse ehitussektoris. Tsementi on keeruline teiste toodetega asendada. Kuna selle transport ei ole majanduslikult otstarbekas, on tsemendi geograafiline turg kas vaid ühte või mitut piirkonda hõlmav. Tsemendi import on Itaalias ebaoluline, kuna moodustab Itaalia kogunõudlusest 5 % ning Cementir turustab kogu oma Spoleto tehase toodangu Kesk-Itaalias.

b) Nuova Terni Industrie Chimiche: tariifist kasu saav tehas toodab ammoniaaki ja lämmastikhapet. Ammoniaaki saab majanduslikult transportida ainult meritsi ning tingimusel, et sadamad on selle ladustamiseks sobivalt varustatud. Selliseid ladustamistingimusi Kesk-Itaalias ei ole. Sama kehtib ka lämmastikhappe kohta. Seetõttu väidavad Terni äriühingud, et geograafiline turg on parimal juhul riigisisene. Sisetootmine täidab täielikult riigi nõudluse ning kaubavood puuduvad.

c) ThyssenKrupp: Terni äriühingud väidavad, et terasetoodete vahendamise(mitte tootmise ega müügi) turg on riigisisene. Täpsemalt turustab ThyssenKruppi Terni tehas ainult 6 % oma toodangust Euroopa Liidus.

Õiguspärane ootus

(47) Terni äriühingud viitavad õiguspärasele ootusele kahel põhjusel:

a) esiteks, Itaalia ametiasutused olid AEEG-le saadetud kirjas sõnaselgelt kinnitanud, et tariif oli oma olemuselt kompenseeriv ning et olemasoleva tariifsete soodustuste kava pikendamisest ei pea komisjonile vastavalt riigiabi eeskirjade eelnevalt teatama; ([13])

b) teiseks, komisjon ei olnud meedet kahtluse alla seadnud ei selle esimese pikendamise ajal seaduse nr 9/1991 alusel (mis kiideti heaks seoses juhtumiga nr NN 52/1991) ega pärast selle teistkordset pikendamist teise riigiabi menetluse raames (C 13/06).

([11]) Komisjoni 11. mai 1999. aasta otsus SEC/1999/687 juhtumis nr C 49/98, tööhõivet toetavad meetmed, seaduse nr 196/97 artiklid 15 ja 26, EÜT L 42, 15.2.2000, lk 1–18.

([12]) Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas Deggendorf *vs.* komisjon, C-355/95 [1997] EKL, lk I-02549.

([13]) Tootmistegevuste ministeeriumi teatis 16.12.2005 AEEG-le.

Teistkordse pikendamise heakskiitmine riigiabina

(48) Terni äriühingud märgivad sellega seoses veel, et kui komisjoni teavitati seaduse nr 80/2005 artikli 11 lõikest 12 (millega kehtestati teatavatele energiamahukatele Sardiinia ettevõtjatele elektri soodustariif, juhtum nr C 13/06), esitasid Itaalia ametiasutused teabe ja selgitused ka Terni tariifi kohta, mistõttu võib teatist käsitada lõplikuna 22. märtsi 1999. aasta määruse EÜ 659/1999 (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks) ([14]) artikli 4 lõike 5 tähenduses. Komisjon ei olnud kahe kuu jooksul otsust teinud ning seega tuleks tariif, isegi kui seda käsitataks riigiabina, *quod non*, lugeda määruse nr 659/1999 artikli 4 lõike 5 alusel lubatud tariifiks. ([15])

(49) Terni äriühingud rõhutavad, et nende tegutsemist heas usus tõendab asjaolu, et kui tariifi kokkusobivuses ühisturuga oleks kaheldud, ei oleks ThyssenKrupp kindlasti hakanud tegema suuremahulisi investeeringuid Terni piirkonnas.

Saadud summad

(50) Terni äriühingud märgivad, et ilma seaduseta nr 80/2005 oleksid nad kuni 31. detsembrini 2007 saanud kasu soodustariifist (heaks kiidetud komisjonis) seaduse nr 9/1991 artikli 20 lõike 4 alusel. AEEG lubas Cassa Conguagliol maksta 2006. aastal (ettemaksena) välja ainult need summad, mida oleks tulnud maksta 2007. aastal ([16]). Seega tuleks kuni 31. detsembrini 2006 saadud summasid lugeda õigustatuks. Äriühingute väitel ei ole *Decreto-legge* nr 80/2005 sätteid nende summade suhtes *de facto* rakendatud.

Deggendorfi kohtupraktika

(51) Lähtudes Deggendorfi kohtupraktikast avaldab ThyssenKrupp oma põhimõttelist valmisolekut abi tagasi maksta, tingimusel et tagasimakstava summa suhtes jõutakse kokkuleppele.

V. **ITAALIA MÄRKUSED**

Terni varade sundvõõrandamine ja tema õigus saada hüvitist

(52) Itaalia on seisukohal, et Terni tootmisvarad riigistati erandina riigistamisseaduses kehtestatud üldreeglist, mille kohaselt isetootjate varasid ei sundvõõrandata. 1962. aasta riigistamisseaduse aluseks oli Itaalia põhiseaduse artikkel 43, mille kohaselt võib anda riigile sundvõõrandamise teel üle teatavaid põhilisi avalikku huvi pakkuvaid teenuseid või energeetikasektori teenuseid pakkuvaid ettevõtjaid, tingimusel et hüvitis tagatakse.

(53) Komisjoni kahtluste kohta seoses riigiosalusega äriühingule kuuluva vara sundvõõrandamisega väidab Itaalia, et nii põhiseaduse artiklite 42 ja 43 kohaselt ei ole sundvõõrandamine piiratud vaid eraomandisse kuuluva varaga. Società Terni elektritootmisüksuse sundvõõrandamine oli Itaalia arvates juriidiliselt vajalik, kuna Terni kuulus *ente pubblico economico* kontrolli alla, mis erinevalt *ente pubblico*'st oli kohustatud tegutsema vastavalt turupõhimõtetele. Riigistamisseaduses ei nähtud ette hüvitist avalik-õiguslike isikute hallatavatele ettevõtjatele sõna otseses mõttes, kuid see nähti ette Terni jaoks, arvestades tema teistsugust staatust ja toimimisviisi.

(54) Terni omandistruktuuri puhul rõhutab Itaalia, et Terni oli aktsiaselts (*società per azioni*), kus riigil oli enamusosalus, kuid lisaks olid osanikeks ka suur hulk erainvestoreid. Itaalia esitas dokumendid, mis tõendavad, et Terni kapital kuulus osaliselt erainvestoritele ning et äriühing oli börsil noteeritud.

(55) Kui Terni oleks ilma jäetud eraäriühinguga samaväärsest piisava hüvitise saamise õigusest, oleks see Itaalia sõnul olnud EÜ asutamislepingu artiklis 295 sätestatud omandivormi neutraalsuse põhimõtte rikkumine.

(56) Itaalia tsiteerib mitut Corte di Cassazione ja Consiglio di Stato otsust, milles kohtud on kinnitanud, et Terni tariifi loogika seisnes selles, et seada see äriühing võrdsesse olukorda taastuvatest energiaallikatest elektri isetootjatega ning seetõttu ei saa tõsta tariifi hinnalisanditega, mis isetootjatele ei kehtiks.

(57) Teiste elektritootjate kohta, kelle vara samuti sundvõõrandati, väidab Itaalia, et kõik sellised tootjad peale Terni olid ettevõtjad, kes tegelesid ainult või peamiselt elektri tootmise, impordi, või tarnimisega. Üldjuhul kajastas riigi makstud hüvitis varade turuväärtust, mis arvutati erineval viisil olenevalt äriühingu liigist. Kontrollväärtuseks võeti raamatupidamislik netoväärtus, mida korrigeeriti teiste tegurite alusel, mida Itaalia üksikasjalikult ei kirjeldanud. Hüdroelektritootjate puhul viitavad Itaalia märkused sellele, et hüvitise arvutamisel mängis rolli kontsessiooni allesjäänud kestus.

([14]) EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1.
([15]) Vaata joonealune märkus 15.
([16]) *Delibera* AEEG 190/2006.

Terni tariif ei ole käsitletav riigiabina – põhjendused ja heakskiitmine vastavalt riigiabieeskirjadele

(58) Itaalia väidab, et nii algne tariifsete soodustuste kord, mis kujutas endast õiguspärast hüvitist Terni varade sundvõõrandamise eest, kui ka selle kohaldamisaja pikendamised ei ole riigiabi. Selle väite toetuseks tsiteerib Itaalia mitut Euroopa Kohtu otsust, mis käsitlevad ettevõtjatele makstava hüvitise teatud vormide, nimelt kahjude ja üldhuviteenuste hüvitamise mittekäsitamist abina. ([17])

(59) Seoses Terni tariifi riigiabina heakskiitmisega rõhutab Itaalia, et seadusest nr 9/1991, millega kehtestati tariifi kohaldamisaja esimene pikendamine, teavitati nõuetekohaselt komisjoni, kes selle heaks kiitis. Tariifi kohaldamisaja hilisemad pikendamised, mis tulenevad hüdroelektrikontsessioonide kehtivusaja pikendamisest hüdroelektritootjate jaoks, järgivad sama loogikat, mida komisjon ei ole kordagi vaidlustanud. Seetõttu ei tuleks Itaalia arvates Terni tariifi olemasoleva abina käsitada.

(60) Itaalia väidab, et seetõttu on ta alati tegutsenud heas usus. Ta ei teatanud Terni suhtes kohaldatavast vaidlustatud tariifsete soodustuste korra kohaldamise pikendamisest artikli 88 lõike 3 kohaselt, kuna tema arvates ei kujutanud see endast riigiabi. Itaalia rõhutab, et komisjon oli selle meetme olemasolust teadlik (2005. aasta novembri aruanne ja 2006. aasta veebruari kiri).

(61) Teistkordse pikendamise poliitiliste põhjustega seoses väidab Itaalia, et tariif on vajalik, et luua kuni käimasolevate elektritootmise ja transpordi infrastruktuuriprojektide lõpuleviimiseni Itaalia energiamahukate ettevõtjate jaoks võrdsed võimalused nende konkurentidega ELis, ([18]) kes saavad samuti (tariifide või lepingute alusel) alandatud energiahindadest kasu. Kui tariif tühistataks, viiksid kõnealused äriühingud oma tegevuse EList välja. See tooks mõjutatud piirkondades vältimatult kaasa tööstuskriisi ja suure töökohtade kaotuse. Seetõttu tuleks Itaalia arvates tariifi kohaldamisaja pikendamist käsitada ajutise lahendusena. Itaalia tsiteerib konkurentsivõimet, energeetikat ja keskkonda käsitleva kõrgetasemelise töörühma järeldusi, ([19]) milles soovitatakse pikaajalise lahendusena infrastruktuuri ja omavahelise ühenduse parandamist ning keskmise kestusega lahendusena pikaajalisi tarnelepinguid ja koostööd tarbijate ning elektritootjate või -tarnijate vahel.

Ülemäärase hüvitamise puudumine

(62) Ülemäärase hüvitamise kohta teeb Itaalia järgmised märkused. Kui Ternile oleks tema elektritootmisvarad alles jäänud, oleks ta saanud müüa osa oma elektrist kolmandatele isikutele, saades nii lisakasumit. Terni kantud kahju suurendas aastate jooksul toimunud elektrihindade suurtõus. Energiaturgude siiani käimasolev liberaliseerimine ei ole andnud veel tulemusi konkurentsipõhiste hindade näol ning seetõttu on vajadus Terni hindu hüvitada jätkuvalt olemas. Praegu maksavad Terni äriühingud hinda (vahemikus 40–72 eurot/MWh), mis on suures osas sarnane samasuguse tarbimisprofiiliga äriühingute makstavate hindadega ELis. Kui Ternile oleksid varad alles jäänud, maksaks ta isetoodetud elektri MWh eest 4–7,0 eurot. Seetõttu järeldab Itaalia, et tariif ei sisalda ülemäärast hüvitamist.

(63) Itaalia on esitanud erakonsultandi Energy Advisor S.r.l. poolt Terni äriühingute tellimusel tehtud uuringu. Selles uuringus, mida oleks ehk õigem nimetada lihtsalt arvutuseks, kuna see koosneb ühest tabelist ja paarist metoodikat selgitavast leheküljest, hinnatakse elektritootmisvarade väärtust ja võrreldakse seda Terni saadud kumulatiivse tariifse soodustusega. Uuringus lähtutakse elektritootmisvarade raamatupidamislikust väärtusest ja korrigeeritakse seda vastavalt inflatsioonile 2006. aasta väärtusesse. Seejärel arvutatakse uuringus välja Terni tariifse soodustuse netoväärtus. Ajavahemiku 1963–1999 puhul vaadeldakse uuringus erinevusi võrreldava tarbija aastaste elektrikulude (2. alternatiiv) ja Terni isetootmiskulude alusel säilitatavate tegelike aastakulude (1. alternatiiv) vahel. Selles arvutuses on võrreldavaks tarbijaks võetud elektri isetootja (kes on muu hulgas vabastatud *sovrapprezzo termico* maksmisest). Ajavahemikul 2000–2006 on tariifne soodustus arvutatud aastakulu, mille Terni oleks kandnud, kui tariif oleks arvutatud isetootmise kulude alusel (1. alternatiiv, mis ei olnud pärast tariifi reformimist enam võimalik) ning võrreldava tarbija meetodil kujunenud Terni tegeliku (2. alternatiiv) kulu vahena. Uuringu tulemused on järgmised:

a) Terni varade korrigeeritud väärtus (2006): 1 687 745 045,19 eurot

([17]) Eelkõige järgmised otsused: A.D.B.H.U., kohtuasi C 240/83, 7.2.1985 EKL (1985), lk 00531, Asteris, ühendatud kohtuasjad 106–120/87, 27.9.1988, EKL (1988), lk 05515 Altmark, kohtuasi C-280/00, 24/7/2003, EKL (2003), lk I-07747; Ferring, kohtuasi C 53/00, 22.11.2001, EKL (2001), lk I-09067.

([18]) Nimelt Prantsusmaal, Saksamaal, Hispaanias, Kreekas ja Soomes. Itaalia esitas neis riikides energiamahukaid tööstusharusid toetavate kehtivate kavade kirjelduse.

([19]) Kõrgetasemelise töörühma esimene aruanne „Toetades integreeritud lähenemisviisi konkurentsi-, energia- ja keskkonnapoliitikale – energiaturu toimimine, juurdepääs energiale, energiatõhusus ja ELi heitkogustega kauplemise süsteem", 2. juuni 2006.

b) tariifne soodustus (samuti korrigeeritud 2006. aasta väärtusesse): 1 400 895 446,90 eurot.

(64) Seega toetab uuring seisukohta, et Terni kahjusid ei ole ülemääraselt hüvitatud. Lisaks näitaks arvutus Ternile kuni 2010. aastani koguneva tariifse soodustuse kohta ülemäärase hüvitamise puudumist.

ESTÜ otsus ja Euroopa Kohtu otsus ei ole Terni puhul asjakohased

(65) Seoses ESTÜ otsusega 83/396 ja Euroopa Kohtu otsusega C-99/92 teeb Itaalia järgmised faktilised täpsustused. ESTÜ otsus ei ole seotud Cementiri ega Nuova Terniga, kes ei ole kunagi tegutsenud terasesektoris. ESTÜ otsus viitas Terni terasetootmisüksusele kuuluvale, kuid mitte Terni piirkonnas, vaid Lovere's, Lombardias asuvale tehasele tariifikomponendi *sovrapprezzo termico* hüvitamise vormis antud riigiabi kokkusobivusele. Seda abi saab anda ainult eraettevõtjatest terasetootjatele. ESTÜ otsuses sätestati, et kuna Terni kuulus riigile, ei tohtinud Lovere tehas abi saada. Euroopa Kohtu eelotsus käsitles võimalikku vahetegemist eraomanduses ja riigile kuuluvate tootjate vahel. See kinnitas ESTÜ otsust selles osas, et era- ja riigile kuuluvate tootjate jaoks erinevate abimeetmete kehtestamine ei ole diskrimineeriv.

(66) Seega väidavad Terni äriühingud, et nii ESTÜ otsus kui ka kohtuotsus ei ole asjakohased, kuivõrd need käsitlevad Lovere tehase makstud *sovrapprezzo termico*'t ja mitte kõigile kolmele Terni piirkonna tehasele kehtestatud üldist eritariifi.

ThyssenKruppi kavandatud uued investeeringud Terni piirkonnas

(67) Itaalia rõhutab, et seaduse nr 80/2005 artikli 11 lõikes 11 sätestatud tariifi kohaldamisaja vaidlusalune pikendamine on seotud laiaulatusliku investeeringuprogrammiga, mida ThyssenKrupp rakendab Terni-Narni tööstuspiirkonnas. Selle tegevuskava raames arendatakse piirkonnas välja uus elektritootmisvõimsus. Seega on tariif ette nähtud ajutise lahendusena kuni kõnealuse võimsuse saavutamiseni ning selle tühistamine ohustaks pooleliolevaid investeeringuid.

Cassa Conguaglio roll ja riigi vahendite kaasamine

(68) Itaalia märgib Cassa Conguaglio kohta, et tegemist on tehnilise vahendajaga, kelle ülesanne piirdub rahavoogude kogumise ja ümbersuunamisega. Cassa Conguagliol ei ole tegutsemisruumi tariifi määramisel ega kontrolli rahasummade üle. Seetõttu leiab Itaalia, et a) Cassa Conguaglio hallatavad rahalised vahendid ei kujuta endast Euroopa Kohtu praktikast ([20]) lähtudes riigiabi ning et b) Cassa Conguaglio sekkumisega 2004. aastal eritariifide halduses tehtud muudatused ei mõjutanud tariifi kompenseerivat olemust.

Deggendorfi kohtupraktika

(69) Deggendorfi kohtupraktika põhjal teatab Itaalia komisjonile, et ta nõuab ThyssenKruppilt abi tagastamist ning et äriühing on lõplikuks tagasimaksmiseks kandnud kinnisele kontole 865 538 eurot, mis makstakse välja siis, kui tagastatava summa osas on jõutud kokkuleppele.

VI. **MEETME HINDAMINE**

(70) Riigi poolt varade sundvõõrandamise eest antud hüvitist ei peeta tavaliselt riigiabiks. Kõnealuse meetme hindamisel tuleb seetõttu teha kõigepealt kindlaks, kas Società Terni hüdroelektritootmisvarade üleandmisega ENELile kaasneb hüvitamise kohustus või tuleks seda käsitada pelga riigivarade ümberkorraldamisena. Kui vastus sellele küsimusele on, et hüvitis oli põhjendatud, peab komisjon tegema järgmisena kindlaks, millise kuupäevani ja/või kui suure summa ulatuses saab Terni soodustariifi lugeda võrdväärseks kompenseerivaks meetmeks.

Sundvõõrandamiseks kvalifitseerumine ja õigus saada hüvitist

(71) Hüdroelektritootmisvarade üleandmise ajal 1962. aastal ENELile oli Società Terni riigiosalusega äriühing, mida kontrollis *ente pubblico economico*. Itaalia ametiasutuste väitel tuli selliseid üksusi juhtida turupõhimõtete kohaselt. Riik oli Società Terni põhiaktsionäriks, kuid osa kapitalist kuulus ka erainvestoritele ja äriühing oli noteeritud väärtpaberibörsil. Riigistamisseadus ei näinud ette hüvitist *enti pubblici* jaoks otseses mõttes, kuid nägi selle ette *enti pubblici economici* jaoks, nagu Società Terni. See kajastab nende üksuste toimimist reguleerivate põhimõtete erinevust. Veel enamgi, samal ajavahemikul sundvõõrandati teiste, n-ö puhaste elektritootjate varasid ning ka nemad said hüvitist (kuigi teiste kriteeriumide alusel).

([20]) Euroopa Kohtu otsus Pearle'i jt asjas (kohtuasi C-345/02 [2004] EKL I-7139) ning Preussen-Elektra asjas, kohtuasi C-379/98 [2001] ECR I-02099.

(72) Komisjon märgib, et Società Terni varade hüvitiseta äravõtmine oleks kahjustanud äriühingu ning eelkõige tema eraaktsionäride huve. Era- ja riigiettevõtjate võrdse kohtlemise põhimõtet silmas pidades ning arvestades vajadust kaitsta Società Terni eraaktsionäride põhiseaduslikku õigust saada hüvitist, leiab komisjon, et Itaalia otsus kohelda Ternit võrdselt samas olukorras oleva eraäriühinguga ning hüvitada tema varade äravõtmist võib pidada põhjendatuks.

Tariifi kompenseeriv iseloom

Algne hüvitamise kord

(73) 1962. aastal otsustas Itaalia mitte anda Società Ternile hüvitist sundvõõrandatud varade turuväärtusel põhineva fikseeritud summa ulatuses (vastupidi sellele, nagu käituti n-ö puhaste elektritootjate puhul). Selle asemel määrati hüvitis, mis seisnes kindla elektrikoguse pakkumises hinnaga, mida äriühing oleks maksnud elektritootmisvarade säilitamise korral. Tuleb märkida, et see meetod oli majanduslikult otstarbekas: Società Terni virtuaalse isetootjana kohtlemisega kõrvaldati Ternile aastate jooksul näiteks energiahindade tõusust tekkiva võimaliku lisakahju oht.

(74) Komisjon võib selle meetodi põhimõtte heaks kiita. Samas ei saa sundvõõrandamise eest määratav hüvitis siiski tugineda täpselt määratlemata korrale, vaid tuleb sundvõõrandamise ajal selgelt ja prognoositavalt kehtestada, andes äriühingule, kelle varasid sundvõõrandatakse, võimaluse pakutav summa vaidlustada. Kui hüvitisepakett on juba vastu võetud, ei saa seda hiljem ümber vaadata.

(75) Kõnealusel juhul sõltus hüvitise kogusumma tariifi kohaldamise kestusest. Itaalia ametiasutuste algselt pakutud hüvitisepaketis nähti ette, et tariifi kohaldatakse 30 aastat ja selle kohaldamine lõpeb seega 1992. aastal. Società Terni oleks võinud selle mehhanismi riigistamisseaduse raames vaidlustada, kui ta oleks seda ebapiisavaks pidanud, ([21]) kuid ta otsustas seda mitte teha.

(76) Komisjon on hinnanud, kas algset hüvitamise korda võib selle mehhanismi ja kestust arvestades piisavaks pidada.

([21]) Hüvitise summa vaidlustamise mehhanism kehtestati riigistamisseaduse artikli 5 lõikes 5.

(77) Itaalias on hüdroelektrijaama käitamine seotud kontsessiooniga, mille kestus võimaldab äriühingul investeeringu amortiseerida. Kontsessiooni lõppemisel kaotab äriühing põhimõtteliselt õiguse oma varasid kasutada. Terni hüvitamismeetodi puhul oli majanduslikult otstarbekas, et elektri pakkumine tootmishinnaga ei ületaks äriühingu kontsessiooni järelejäänud kestust. See näib tõepoolest olevat Itaalia selle seaduse algse sätte mõte, millega piirati soodustariifi kohaldamisaega 1992. aastani. Kuigi Terni enda kontsessioon oleks lõppenud mõni aasta varem, on arusaadav, et Itaalia ametiasutused soovisid ühtlustada Terni tariifi kohaldamise lõppemise Itaalia hüdroelektrikontsessioonide üldise lõppemisega 1992. aastal. Società Ternile oli antud ka eriti pikk kontsessioon (60 aastat 30 asemel) ja seega oli tal sundvõõrandamise ajal olnud juba 30 aastat aega oma investeeringut amortiseerida.

(78) Kokkuvõttes leiab komisjon, et algne hüvitisepakett oli kohane ega kahjustanud äriühingut mitte kuidagi.

(79) Otsustava tähtsusega on siin see, kas hüvitise osaks saab pidada ka tariifse soodustuste korra rakendamise korduvat pikendamist. Komisjon on seisukohal, et see ei saa nii olla. Kui riik midagi sundvõõrandab, kehtestab ta ette hüvitise absoluutsumma või hüvitusmehhanismi nagu käesoleval juhul. Summade või mehhanismi mis tahes tagantjärele muutmine muudab tingimata meetme olemust, mida ei saa enam pidada kompenseerivaks niivõrd, kuivõrd see erineb algsest korrast. Vastupidisega nõustumine tooks kaasa seda liiki meetmete väljajätmise riigiabi kontrollist.

(80) Liikmesriik võib siiski teatada komisjonile oma kavatsusest teha sellele äriühingule täiendavaid soodustusi, kelle varasid sundvõõrandati. Komisjon uurib iga sellist teadet eraldi, lähtudes riigiabieeskirjadest ning võttes arvesse konkreetseid asjaolusid, millele toetutakse.

Uuring

(81) Põhjenduses 63 nimetatud uuringust ilmneb, et Società Ternile ja tema õigusjärglastele aastate jooksul antud hüvitis ei katnud täielikult sundvõõrandatud varade turuväärtust. Seetõttu ei esinenud ülemäärast hüvitamist ja abisaajatele ei tehtud *de facto* soodustust.

(82) Eelmärkusena soovib komisjon rõhutada, et hüvitusmeetme piisavuse analüüsi saab teha ainult eelnevalt, st sundvõõrandamise ajal. Seoses sellega tuleb märkida, et Itaalia ametiasutuste valitud mehhanismi eesmärk oli panna Società Terni samasse olukorda kui see, millises ta oleks olnud, kui tema elektrijaama ei oleks sundvõõrandatud, andes talle kontsessiooni kestuse ajaks elektrile juurdepääsu tootmishinnaga. Seetõttu on raske mõista väidet, et Terni äriühingud võisid selle mehhanismi raames saada vähem kui neil õiguspäraselt saada oli. Pealegi leiab komisjon, et isegi kui uuringu järeldused oleksid põhjendatud (põhjendustes 87–91 tõendatakse vastupidist), ei oleks see asjaolu oluline selle kindlaksmääramisel, kas tariif andis kasusaajatele eelise.

(83) Tuleb meeles pidada, et sundvõõrandamise ajal oleks Itaalia võinud Ternile hüvitist anda temalt sundvõõrandatud varade väärtusel põhineva fikseeritud rahasummana. Itaalia valis aga teistsuguse meetodi, mis seisnes Società Terni kohtlemises virtuaalse isetootjana. See meetod oli majanduslikult igati otstarbekas ning eelise olemasolu tuleks hinnata selles võrdlusraamistikus. Asjasse selliselt suhtudes tuleb järeldada, et enne algse hüvitamiskorra kehtivusaja lõppu (ja ainult enne seda) ei saanud kasusaajad eelist. Seda järeldust ei saa alternatiivseid kulude ja tulude arvutusi kasutades kahtluse alla seada, eriti kui need arvutused tehakse tagantjärele.

(84) Hilisem teistsuguse meetodi kasutamine tooks kaasa vastuolulised või isegi ebaloogilised tulemused, mida illustreerib järgmine näide. Oletame, et energiahindade plahvatusliku tõusu tõttu oleks kasusaajate saadud rahasummad ületanud Terni tehase turuväärtuse juba tariifsete soodustuste korra kehtivusaja esimese kümne aasta jooksul; uuringu metoodikat järgides tuleks siis järeldada, et hüvitist anti ülemäära, isegi kui sundvõõrandamispaketis nähti ette, et tariifi kohaldatakse 30 aastat. See oleks ilmselgelt ekslik arutluskäik, kuna selles ei võetaks arvesse algse korra mõtet. Sama tuleb järeldada vastupidise hüpoteesi puhul, mille järgi tegelikult saadud summad ei katnud varade väärtust.

(85) Pealegi on sundvõõrandamise korral kulude ja tulude tagantjärele arvutamine täiesti kohatu. Äriühingu puhul, kelle varad sundvõõrandati, ei saa pikaajalist majanduslikku tulemit, mida ei ole võimalik sundvõõrandamise ajal prognoosida, aastakümneid hiljem edasiste hüvitiste õigustamiseks läbi vaadata.

(86) Seetõttu võib uuringu kõrvale jätta, sest see ei ole asjakohane.

(87) Sellest hoolimata uuris komisjon uuringus esitatud andmeid ja järeldusi. See analüüs näitas, et uuring oli metodoloogiliselt puudulik. Nagu alljärgnevalt näidatakse, on uuringus Terni äriühingute tariifset soodustust süstemaatiliselt alahinnatud ning sundvõõrandatud varade väärtust suure tõenäosusega ülehinnatud.

(88) Ajavahemiku 1963–1999 kohta tariifse soodustuse arvutamiseks võrreldakse uuringus Terni makstud hinda (1. alternatiiv – isetoodetud elektri maksumus) tavahinnaga, mida maksis *võrreldav* klient, st isetootja, kellele tehti erand teatud tariifikomponentidest (2. alternatiiv). Seega arvutatakse eelis *Ternile hüvitamiseks ette nähtud kahe alternatiivse sooduskohtlemise vahena*. Komisjon märgib, et tariifse soodustuse arvutamiseks oleks Terni tariifi tulnud võrrelda tavatariifiga, mida maksab Terni tarbimisprofiiliga *mitte-isetootja*. Seetõttu on uuringus Terni tariifset soodustust hinnatud väiksemaks.

(89) Ajavahemiku 2000–2006 puhul on taas arvestatud eeliseks kahe sooduskohtlemise vahe, ainsa erinevusega, et Terni tegelikult makstud hind vastab 2. alternatiivile (ja mitte 1. alternatiivile, mis ei olnud pärast tariifireformi enam võimalik). Seda meetodit kasutades kujuneb mõnel aastal eelis isegi negatiivseks, mis näitab metoodikavigu, arvestades et Terni äriühingutele kehtis kogu aeg turuhinnast madalam tariif. Põhimõtteliselt oleks selle ajavahemiku tariifne soodustus pidanud olema lihtsalt võrdne *Cassa Conguaglio* makstud hüvituskomponendiga. Seetõttu on eelist jällegi oluliselt väiksemaks hinnatud.

(90) Veel üks uuringus tehtud viga on seotud varade väärtusega. Uuringus võetakse varade raamatupidamislikuks väärtuseks lihtsalt Termi 1962. aasta (riigistamisele eelnenud aasta) eelarve kirje „masinad ja seadmed" ning järgmise aasta sama kirje vahe. Esiteks tuleb märkida, et puuduvad kindlad tõendid selle kohta, et see vahe tuleneb ainult hüdroelektrijaama kaotusest. Kuid isegi, kui seda raamatupidamislikku väärtust võiks arutluse mõttes aktsepteerida, oleks uuringus kasutatud meetod puudulik. Nagu Itaalia kinnitas, on hüdroelektrijaama tegelik väärtus sundvõõrandamise ajal seotud selle jaama kontsessiooni järelejäänud kehtivusajaga. ([22]) Seetõttu oleks pidanud jaama raamatupidamislikku väärtust korrigeerima, et seda arvesse võtta. Uuringus on raamatupidamislik väärtus lihtsalt vastavalt inflatsioonile korrigeeritud 2006. aasta väärtusesse. Seega esineb tõendeid selle kohta, et uuringus on varade väärtust ülehinnatud.

([22]) Tuleb märkida, et vastavalt Itaalia õigusele kaotab hüdroelektritootja hüdroelektrikontsessiooni kehtivuse lõppemisel osa enda varadest, nimelt teatud rajatiste omandiõigused, mis lähevad automaatselt tagasi riigile.

(91) Järelikult võib kõnealuse uuringu täielikult kõrvale jätta.

Tariifi kohaldamisaja pikendamised

(92) Terni tariifi kohaldamisaja pikendamistega seoses mõistab komisjon, et nende mõte oli säilitada võrdne kohtlemine nende hüdroelektritootjatega, kelle kontsessioonide kehtivusaega oli pikendatud. See võrdsus, mis on hüvitusmehhanismi keskmes, oli sundvõõrandamise korra puhul siiski ette nähtud ainult 30 aastaks, mitte määramata ajaks. Seetõttu ei olnud need pikendamised kompenseerivat laadi, nagu põhjendustes 73–78 juba selgitatud.

(93) See järeldus kehtib veelgi enam tariifi kohaldamisaja teistkordse pikendamise puhul. See pikendamine katkestas soodustuse järkjärgulise kaotamise mehhanismi, mille eesmärk oli kergendada äriühingute üleminekut täistariifile ning mis andis märku Itaalia ametiasutuste veendumusest, et äriühingutele hüvitati kõik täies ulatuses. Itaalia on selle teistkordse pikendamise põhjusi, mis olid seotud ainult tööstuspoliitikaga, tegelikult ise põhjalikult selgitanud (vaata Itaalia märkusi põhjenduses 60).

Järeldused tariifi kompenseeriva olemuse kohta

(94) Eespool esitatud asjaolusid silmas pidades leiab komisjon, et Terni tariifi saab pidada kompenseerivaks kuni 1992. aastani. Kuni selle ajani ei ole meede käsitletav riigiabina. Tariifi kohaldamisaja edasiste pikendamiste puhul tuleb lähtuda riigiabieeskirjadest.

Abi olemasolu EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses

(95) Seetõttu on komisjon hinnanud, kas Terni kontsernile pärast 1992. aastat ja eriti pärast 1. jaanuaril 2005 jõustunud seaduse nr 80/2005 artikli 11 lõikes 11 sätestatud soodustariif, mis on käesoleva menetluse objekt, kujutab endast riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

(96) Seoses sellega võtab komisjon arvesse Itaalia selgitusi selle kohta, et ESTÜ otsus 83/396 ja kohtuotsus C 99/92 ei ole käesoleva juhtumi puhul asjakohased ning nõustub, et sellised otsused ei mõjuta hinnangut selle kohta, kas kolmele Terni piirkonna tehasele pakutud tariifid on riigiabi või mitte.

(97) Meede kujutab endast riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, kui on kumulatiivselt täidetud kolm järgmist tingimust: meede a) annab kasusaajale majandusliku eelise; b) antakse riigi poolt või riigi vahenditest ja on seostatav riigiga; c) on valikuline; d) mõjutab ühendusesisest turgu ja kahjustab konkurentsi ELis.

Eelis

(98) Põhjendustes 74–95 esitatud arutluskäiku arvestades on komisjon jõudnud järeldusele, et algse hüvitisepaketi kohaldamisajal kuni 1992. aastani ei andnud Terni soodustariif kasusaajale eelist. Seetõttu tuleb eelise olemasolu kindlakstegemiseks hinnata ainult tariifi kohaldamisaja pikendamisi.

(99) Ei saa olla kahtlust selles, et elektri pakkumine tavatariifist odavamate hindadega on selge majanduslik eelis kasusaajatele, kelle tootmiskulusid see vähendab ja konkurentsivõimet suurendab.

Valikulisus

(100) Kuna konkreetset tariifi kohaldatakse ainult Terni kontserni suhtes, on meede valikuline.

Rahastamine riigi vahenditest ja riigiga seostatavus

(101) Seoses rahastamisega riigi vahenditest tuleb märkida, et alates 2002. aastast kannavad tariifist tulenevat rahalist koormust kõik Itaalia elektritarbijad maksutaolise lõivu vormis, mida Cassa Conguaglio kogub elektritariifi komponendi A4 kaudu. See lõiv on kohustuslik, kuna see on kehtestatud AEEG otsusega (*Delibera*), kes rakendab siseriiklikke õigusakte. Cassa Conguaglio on seadusega loodud avalik-õiguslik asutus, kes täidab oma ülesandeid vastavalt AEEG otsuses ning asjakohastes õigusnormides täpselt sätestatud juhistele.

(102) Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et siseriikliku õiguse kohaselt kohustuslikust ja seadusega loodud avalik-õiguslikule asutusele makstavast lõivust saadavad tulud on riigi vahendid asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, kui see eraldatakse muudele kõnealuses artiklis sätestatud kriteeriumidele vastava meetme rahastamiseks. ([23])

([23]) Vaata Euroopa Kohtu otsuseid kohtuasjades Steinike & Weinlig, C-78/76, [1977] EKL, lk 595 ning kohtuasjas Prantsusmaa valitsus *vs.* komisjon, kohtuasi C-47/69 [1970] EKL, lk 00487.

(103) Eespool põhjenduses 68 tsiteerib Itaalia Pearle'i kohtuasja ([24]) toetamaks oma väidet, et Cassa Conguaglio kaudu liikuvad rahalised vahendid ei ole riigiabi. Pearle'i kohtuasjas leidis kohus, et teatavatel täpselt määratletud asjaoludel ei saa pidada avalik-õigusliku asutuse kaudu liikuvast lõivust saadavat tulu riigi vahenditeks. Pearle'i juhtumi korral rahastati meetmeid täielikult asjaomase majandusharu poolt ja selle algatusel lõivust saadavatest tuludest, mis vaid liikus läbi avalik-õigusliku asutuse ning lõivu maksjad olid samad mis abimeetmest kasusaajad. Komisjon leiab, et käesolev juhtum on ilmselgelt erinev. Terni tariif kehtestati riigi (mitte asjaomase majandusharu) algatusel, tariifist kasusaajad ei kata mingitki osa lõivust tulenevast rahalisest koormusest, mis langeb täielikult elektritarbijatele, ning riik võib anda igal ajal Cassa Conguagliole AEEG *Delibera* (otsuse) või muu õigusnormi kaudu juhiseid selle kohta, kuidas kasutada lõivu abil kogutud vahendeid. Seetõttu ei ole Pearle'i juhtum antud juhul asjakohane.

(104) Preussen-Elektra kohtuasjas, mida Itaalia samuti põhjenduses 68 tsiteeris, leidis kohus, et elektrit tarnivatele eraettevõtjatele kehtestatud kohustus osta taastuvatest allikatest saadud elektrit seda tüüpi elektri tegelikust majanduslikust väärtusest kõrgemate miinimumhindadega ei kujutanud endast riigiabi, kuna meede ei hõlmanud riigi vahendite otsest ega kaudset ülekandmist.

(105) Ka siin on juhtumid olemuselt selgelt erinevad. Preussen-Elektra juhtumis saadi meetme rahastamiseks vajalikud rahalised vahendid otse elektritarnijatelt ilma ühegi avalik-õigusliku asutuse kaasamiseta isegi passiivse rahasummade ülekandjana. Sellisel juhul ei saadud tuvastada riigi vahendite ülekandmist. Käesoleval juhul aga tuleb raha üldsuselt maksutaolise lõivu kogumise teel, mis liigub enne lõppsaajateni jõudmist läbi avalik-õigusliku asutuse. Seega on tegemist klassikalise riigi vahendite kaasamise juhtumiga.

(106) Eespool esitatud asjaolusid arvesse võttes on Terni tariifi rahastamiseks kasutatud maksutaolise lõivu puhul tegemist riigi vahenditega.

([24]) Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas Pearle ja teised *vs.* komisjon, C-345/02 [2004] EKL I-7139.

(107) Samuti on täidetud riigiga seostatavuse kriteerium, ([25]) kuna Terni tariifi õiguslik alus on sätestatud siseriiklikus õiguses koostoimes avalik-õigusliku asutuse, AEEG *Deliberaga*.

Mõju kaubandusele ja konkurentsi kahjustamine

(108) Seoses artikli 87 lõike 1 viimase kriteeriumiga – mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele ja konkurentsi kahjustamine – võib komisjon põhjenduses 46 esitatud Terni äriühingute väited põhjendustes 109–116 esitatud kaalutlustel kõrvale jätta.

(109) Kasusaajate peamine sisuline väide on see, et tariifist kasusaavad tehased ei tegutse ühendusesiseses kaubavahetuses, kuna müüvad enamiku oma toodetest koduturul.

(110) Sellega seoses tuleb märkida, et analüüsimisel ei saa piirduda Terni piirkonnas paiknevate tehastega. Kasusaajad kuuluvad eri majandusharudes tegutsevatesse rahvusvahelistesse kontsernidesse ([26]) ning ühele üksusele või tehasele antud tegevusabiga on võimalik ristsubsideerida kontserni teisi, ühendusesisesele kaubandusele avatud sektorites tegutsevaid üksusi. Tegelikult piisaks ainult sellest asjaolust järeldamaks, et tariif mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust.

(111) Isegi kui tõendatakse, et kõigi äriühingute toodang müüakse suuremalt jaolt või täielikult Itaalia koduturul, ei oleks see, *quod non*, meetme poolt ühendusesisesele kaubandusele avaldatava mõju kindlakstegemisel oluline. Kohus on otsustanud, et „juhul kui ettevõtja konkureerib teistest liikmesriikidest pärit toodetega, olemata ise oma toodete eksportija, võib ettevõtjale antav abi kahjustada

([25]) Vaata Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas Itaalia *vs.* komisjon, C-303/88, [1988] EKL, I.1433, Prantsusmaa *vs.* komisjon, C 47/69 [1970] EKL 4393; Esimese Astme Kohtu otsust kohtuasjas Deutsche Bahn/komisjon, kohtuasi T-351/02, [2006] EKL, II.1047.

([26]) Cementir kuulub kontserni Caltagirone Group, käitab Itaalias mitut tehast, millest mõned tegutsevad ekspordiäris. Äriühing toodab t tsemendi- ja lubjatooteid ning omab kontrolli ELi eksportiva Türgi tsementitootja üle. Nuova Terni Industrie Chimiche kuulub Norsk Hydro kontserni, tegutseb keemiliste ja mineraalväetiste, nafta, gaasi ja petrokemikaalide tootjana. ThyssenKrupp on peamiselt, kuid mitte ainult terasetootmise alal tegutsev ülemaailmne konglomeraat.

liikmesriikidevahelist kaubandust ja moonutada konkurentsi (...). Kui liikmesriik annab ettevõtjale toetust, võib sisetoodang jääda samaks või suureneda, samal ajal kui teistes liikmesriikides tegutsevate ettevõtjate võimalused eksportida oma toodangut selle liikmesriigi turule vähenevad". ([27])

(112) Seetõttu uuris komisjon, kas asjaomastes majandusharudes üldiselt esineb ühendusesisest kaubandust.

(113) Mis puutub tsementitootjasse Cementir, siis komisjon on tsementiturgu ja selle erinevaid osi põhjalikult analüüsinud, eelkõige oma 1994. aasta tsementi käsitlevas otsuses ([28]). Tsement on raske toode, millel on oma kaaluga võrreldes väike väärtus, nii et transpordikulud võivad muuta kõnealuse toote transpordi pikkade vahemaade taha majanduslikult ebaotstarbekaks. Komisjon leidis siiski, et see piirang ei takista ühendusesisest kaubandust. Tegelikult kauplevad liikmesriigid omavahel tsementitoodetega ning minevikus tehtud järeldus tsementitootjatevaheliste ebaseaduslike kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse kohta (mida peeti eelnimetatud otsuses karistatavaks) oma koduturgude kaitseks tõendab veelgi tõhusa konkurentsi olemasolu ELi tasandil.

(114) Nuova Terni Industrie Chimiche'i puhul piisab sellest, kui öelda, et juba ühinemisotsuses endas, millega komisjon kiitis heaks Nuova Terni Industrie Chimiche'i ülevõtmise Norsk Hydro poolt, ([29]) leidis komisjon, et Terni kemikaalidega tegeleva üksuse toodetega kaubeldi ühendusesiseselt ja et nende geograafiline turg hõlmas vähemalt kogu EMPd.

(115) ThyssenKruppi kohta märgib komisjon, et teraseturg on ülemaailmne väga konkurentsitihe turg. Komisjon on juba oma varasemates otsustes järeldanud, et turuosad, milles ThyssenKrupp tegutseb, hõlmavad vähemalt ELi. ([30])

(116) Seetõttu tuleb järeldada, et kolmele Terni äriühingule võimaldatav elektri soodustariif parandab ühendusesiseses kaubanduses nende konkurentsivõimet võrreldes konkureerivate ettevõtjatega. Väljakujunenud kohtupraktika ([31]) kohaselt tuleb sel juhul pidada ühendusesisest turgu mõjutatuks ja konkurentsi kahjustatuks.

Järeldused abi olemasolu kohta

(117) Eespool esitatud asjaolusid arvesse võttes on komisjon jõudnud järeldusele, et Terni äriühingutele alates 1. jaanuarist 2005 võimaldatud soodustariif kujutab endast riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses ning seda võib lubada ainult juhul, kui selle puhul on võimalik kasutada mõnda asutamislepingus kehtestatud erandit.

Meetme kvalifitseerimine uueks abiks ja abi seaduslikkus

(118) Põhjendustes 119–132 esitatud põhjustel ei saa meedet lugeda olemasolevaks abiks.

(119) Seaduse nr 9/1991 algset sätet, mille puhul on leitud, et riigiabi andmine on lubatud, muudeti 2005. aastal seaduse nr 80/2005 artikli 11 lõikega 11.

(120) Tuleb märkida, et täielikult heaks kiidetud tariifi sisu ja seadusega nr 80/2005 kehtestatud tariifi sisu on ainult näiliselt sarnased.

(121) Seadusega nr 80/2005 kehtestati, et Terni peaks saama soodustariifist kasu kuni 2010. aastani. Isegi kui teistkordne pikendamine oleks olnud üksnes eelmise meetme kohaldamisaja pikendamine, oleks see tähendanud uut abi. Väljakujunenud kohtupraktika järgi tuleb olemasoleva abi kestuse muutmist käsitada uue abina. ([32])

(122) Üksikasjalikum analüüs näitab siiski, et kahe meetme vahelised erinevused on palju sisulisemad.

(123) Enne seaduse nr 80/2005 jõustumist põhines Terni hind (ja selle igal aastal ajakohastatud hind) veel algsel isetootjate võrdsel kohtlemisel. Seadusega nr 80/2005 sekkuti, kaotades selle seose ja sidudes Terni isetootjate kohtlemisest tulemuslikult lahti. 2005. aastaks määratud hind langeb juhuslikult kokku 2004. aasta hinnaga, kuid hinnakujundusmehhanismi on oluliselt muudetud, kuna uut hinda ajakohastatakse kooskõlas keskmise energiahindade tõusuga, tagades selle, et hoolimata hinnatõusu suurusest ei tõuse tariif rohkem kui 4 % aastas.

([27]) Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas Prantsusmaa Vabariik *vs.* komisjon, C 102/87, [1988] EKL, lk 04067.

([28]) Komisjoni otsus, 30. november 1994 (juhtumid IV/33.322 – tsement), EÜT L 343/1994, lk 1–158.

([29]) Otsus IV/M.832, 25.10.1996, Norsk Hydro/Enichem Agricoltura – Terni (II).

([30]) Vaata muu hulgas ka otsust IV/M.925 Krupp-Hoesch/Thyssen, 11. august 1997.

([31]) Vaata muu hulgas Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas Philip Morris/-komisjon, (730/79, EKL [1980], lk 02671, punkt 11) ja Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas Air Liquide Industries/Ville de Seraing et Province de Liège (ühendatud kohtuasjad C 393/04 ja C 41/05, [2006] EKL lk I-05293).

([32]) Vaata sel teemal näiteks Esimese Astme Kohtu otsust, Territorio Historico de Alava – Diputacion Foral de Alava, ühendatud kohtuasjad T-127/99 ja T-148/99, [2002] EKL II-012575, punktid 173–175.

(124) Abisummad on kasvanud ka soodushinnaga tarnitavate koguste suurenemise tõttu. Kahanemine on täielikult kõrvaldatud.

(125) Käesoleval juhul tuleb rõhutada, et isegi kui abisummade suurus oleks jäänud samaks, tulnuks kindlasti teha sama järeldus, kui järgida kohtujurist Fennelly arvamust kohtuasjas Itaalia ja Sardegna Lines *vs.* komisjon. ([33]) Hinnates seda, milles seisneb kava oluline muutmine, ütles kohtujurist Fennelly, et „täiesti uue meetodi kehtestamine, mis andis faktiliselt sama abisumma, kujutas endast algse korra olulist muutust".

(126) Komisjon märgib samuti, et arvestades erinevaid tariifi reguleerivaid mehhanisme oleks võimatu eristada 2005. aastal rakendatud uues meetmes seda osa, mis oleks kuni 2007. aastani jätkuvalt olemasolev abi ning muutust, mida saaks klassifitseerida uueks abiks. ([34])

(127) Seetõttu leiab komisjon, et teistkordseks pikendamiseks nimetatud meede on tegelikult täielikult uus abikava selles mõttes, et seda on võrreldes 1991. aasta otsuses käsitletuga oluliselt muudetud.

(128) Eelöeldut arvestades tuleb alates 1. jaanuarist 2005, mil tariifi kohaldamisaega pikendati seadusega nr 80/2005, meedet käsitleda uue abina. ([35])

(129) Põhjendustes 48–60 esitatud väide, mille kohaselt tuleks meedet lugeda heakskiidetuks vastavalt määruse nr 659/1999 artikli 4 lõikele 5, kuna komisjoni oli sellest teavitatud ja ta ei olnud menetlustähtaja jooksul otsust teinud, on ilmselgelt põhjendamatu. On oluline vahe, kas teatada meetmest artikli 88 lõike 3 kohaselt või anda lihtsalt komisjonile teada meetme olemasolust. Breda Fucine Meridionali ([36]) kohtuasjas on Esimese Astme Kohus otsustanud, et peasekretärile mitteadresseeritud ja EÜ asutamislepingu artikli 93 lõikele 3 mitteviitavate dokumentide edastamist ei saa pidada kehtivaks teatamiseks.

(130) Vaid artikli 88 lõike 3 kohaselt teatatud ja enne komisjoni otsust rakendamata meetmete puhul võib kasutada määruses nr 659/99 kehtestatud menetlustähtaegu. Käesoleval juhul on ilmselge, et seaduse nr 80/2005 artikli 11 lõikest 11 ei teatatud.

(131) Lisaks loetakse vastavalt määruse nr 659/99 artikli 4 lõikele 6 abi heakskiidetuks juhul, kui komisjon ei tee kahekuulise menetlustähtaja jooksul otsust, kui liikmesriik on eelnevalt teatanud oma kavatsusest meedet rakendada, ning kui komisjon ei ole teatise kättesaamisele järgneva 15 tööpäeva jooksul otsust teinud. Käesoleval juhul Itaalia eelteadet ei saatnud. Isegi kui Terni äriühingute väide oleks põhjendatud, mida see kahjuks põhjendustes 129 ja 130 esitatud selgituste kohaselt ei ole, ei oleks määruse nr 659/99 artikli 4 lõige 6 kohaldatav.

(132) Kuna Itaalia seaduse nr 80/2005 artikli 11 lõikest 11 ei teatanud, on abi ebaseaduslik.

Abi kokkusobivus ühisturuga

Esimene pikendamine

(133) Kuigi käesolev menetlus käsitleb ainult tariifi kohaldamisaja teistkordset pikendamist, peab komisjon asjakohaseks esitada mitmeid kaalutlusi esimese pikendamise ja selle heakskiitmise kohta riigiabieeskirjade alusel.

(134) Terni tariifi kohaldamisaja esimene pikendamine sätestati seaduse nr 9/1991 artikli 20 lõikes 4. See seadus kuulutati juhtumi NN 52/1991 puhul riigiabieeskirjadega kokkusobivaks. ([37]) Komisjoni otsuses, millest Itaaliale teada anti, ei täpsustata, millised seaduse artiklid loeti kokkusobivaks. Komisjoni otsuse aluseks olevates sisedokumentides on siiski esitatud riigiabi seisukohast oluliste artiklite lühikirjeldus ja hinnang. Seaduse artikli 20 lõiget 4, millega sätestati Terni tariifi kohaldamisaja pikendamine, ei mainitud.

(135) Nii vähese teabe juures on kahjuks võimatu teha selgeks selles juhtumis esitatud põhjendusi ning eelkõige saada teada, kas komisjon uuris Terni tariifi ja kavatses selle heaks kiita.

([33]) Ühendatud kohtuasjad C 15/98 ja C 105/99, Itaalia ja Sardegna Lines *vs.* komisjon, EKL [2000], I-8855, arvamuse punkt 74.

([34]) Esimese Astme Kohtu otsus, Gibraltari valitsus *vs.* komisjon, ühendatud kohtuasjad T 195-01 ja T 207/01 [EKL 2002], lk II-02309.

([35]) Dekreedi 80/05 muutmise seaduses sätestati tariifi kohaldamisaja pikendamise tagasiulatuv jõustumine alates 1. jaanuarist 2005.

([36]) *Breda Fucine Meridionali* vs. *komisjon*, ühendatud kohtuasjad T-126/96 ja T-127/96 [1998] EKL II-3437, punkt 47.

([37]) Vaata joonealust märkust 5.

(136) Kuna Itaalia teatas tervest seadusest ja ka heakskiitmise otsuses viidatakse seadusele tervikuna, tuleb Terni tariifi kohaldamisaja pikendamist pidada siiski komisjoni 1991. aasta otsusega hõlmatuks.

Vaidlustatav teistkordne pikendamine

(137) Erandina EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 kehtestatud üldisest riigiabi andmise keelust võib abi kuulutada ühisturuga kokkusobivaks, kui selle puhul saab rakendada mõnda asutamislepingus loetletud erandit.

(138) Terni äriühingutele seaduse nr 80/2005 artikli 11 lõikega 11 antud riigiabi võib lugeda tegevusabiks.

(139) Tegevusabi ehk abi, mida antakse, et vabastada ettevõtja kulutustest, mida ta tavaliselt seoses oma ettevõtte igapäevase juhtimise ja tavategevusega kandma peaks, kahjustab väljakujunenud kohtupraktika kohaselt põhimõtteliselt konkurentsi määral, mis on vastuolus majandusharu, kus seda antakse, ühiste huvidega. ([38]) Komisjon märgib, et energiamahukale ettevõtjale, st ettevõtjale, kelle jaoks on elekter üks peamisi kulutegureid, elektri soodustariifi vormis antav tegevusabi on eriti kahjustav abiliik, kuna kõnealusel abil on oluline ja otsene mõju selle ettevõtja tootmiskuludele ja sellest tulenevale konkurentsivõimele.

(140) Tegevusabi võib teatavatel tingimustel anda keskkonnakaitseks antava riigiabi suuniste ([39]) kohaselt. Vaadeldaval tariifil aga keskkonnaeesmärgid puuduvad.

(141) Vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktile a võib tegevusabi anda erandkorras abikõlblikes toetatavates piirkondades. Vaadeldaval perioodil ei olnud Umbria maakond asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti a kohaselt abikõlblik.

([38]) Vaata Euroopa Kohtu otsuseid kohtuasjades *Itaalia* vs. *komisjon*, C-86/89 [1990] EKL I-3891, punkt 18, ning *Prantsusmaa* vs. *komisjon*, C-301/87 [1990] EKL I-307, punkt 50; Esimese Astme Kohtu otsust kohtuasjas *Siemens* vs. *komisjon*, T-459/93 [1995] EKL II-1675, punkt 48.

([39]) EÜT C 37, 3.2.2001, lk 3.

(142) Kuigi põhjendustes 123–127 kirjeldatud põhjustel on kahe pikendamise korral rakendatud eri meetmeid, peab komisjon vajalikuks tuletada meelde, et esimesest pikendamisest teatamise ajal oli Umbria maakond tõsises majanduskriisis, mis mõjutas eriti Terni provintsi teraseja keemiasektoreid. Seda kriisi, mis kulmineerus 1990. aastate algul, tunnistas komisjon 1997. aastal, kui kiitis heaks artikli 87 lõike 3 punkti c kohaselt abikõlblike Itaalia piirkondade kaardi. ([40]) Terni ja Perugia provintsid kuulutati abikõlblikuks tõukefondide 2. eesmärgi raames.

(143) Seaduse nr 80/2005 vastuvõtmise ajal 2005. aastal olid struktuurilised kohandused Umbrias siiski valdavalt tehtud. Ajavahemikuks 2007–2013 pakutaval piirkondliku abi kaardil kaotab Umbria toetatava piirkonna staatuse üldse. See tähendab, et kuigi on keeruline kindlaks teha, kas piirkondliku arengu põhimõtetel oli algse heakskiitva otsuse tegemisel mingi roll, on siiski kindel, et tariifi kohaldamisaja teistkordset pikendamist hinnates ei saa komisjon sellistele põhimõtetele toetuda.

(144) Itaalia on tegelikult selgitanud põhjalikult Terni tariifi kohaldamisaja teistkordse pikendamise tööstuspoliitilisi põhjusi (vaata põhjendust 61). Itaalia tariifi toetava argumendi põhiidee seisneb selles, et ka teiste liikmesriikide energiamahukatel äriühingutel on võimalus saada kasu alandatud energiahinnast ning et tariifi käsitatakse üleminekumeetmena, et vältida enne energiaturu täielikku liberaliseerimist ja infrastruktuuri paranemist EList ümberasumist. Need selgitused on muuseas vastuolus Itaalia väitega, nagu oleks Terni tariif endiselt kompenseeriv ega anna mingit alust sundvõõrandamispaketi läbivaatamiseks.

(145) Komisjon märgib, et kohtu otsuse kohaselt „ei välista asjaolu, et liikmesriik proovib ühepoolsete meetmete abil ühtlustada teatud majandusharu konkurentsitingimusi teistes liikmesriikides kehtivate konkurentsitingimustega, nende meetmete kvalifitseerimist riigiabiks.” ([41]) Lisaks sellele tuleb üldse kõrvale jätte Itaalia väide, et niisugust riigiabi õigustab teiste (samavõrra kahjustavate) riigiabi juhtumite olemasolu ELis. Selline suhtumine tooks kaasa toetuste taotlemise võidujooksu ning oleks vastuolus riigiabi kontrolli eesmärgi

([40]) Riigiabi nr 27/1997, komisjoni otsus SG(97) 4949, 30. juuni 1997.

([41]) Vaata näiteks Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas Itaalia Vabariik *vs.* komisjon, C-372/97 [2004], EKL I-03679, punkt 67.

endaga. Seoses väidetava EList ümberasumise ohuga märgib komisjon, et tema otsustamispraktikas ega ühenduse kohtute praktikas ei ole juhtumeid, kus niisugust väidet oleks riigiabi põhjendusena aktsepteeritud. Vaadeldaval juhul ei ole komisjonil isegi vajadust seda küsimust kaaluda, kuna Itaalia ametiasutused ei ole esitanud selle väite kohta mingeid tõendeid. Eelkõige ei ole tõendatud, et tariif oli sellise ohu ärahoidmiseks vajalik ja proportsionaalne.

(146) Põhjenduses 61 esitatud kõrgetasemelise töörühma järeldused ei ole olulised, kuna need kajastavad üldise poliitilise arutelu tulemusi ega kujuta endast õiguslikult siduvaid sätteid. Tuleb aga märkida, et töörühma pakutud ja Itaalia tsiteeritud lahendused ei hõlma riigiabi andmist.

(147) Kuna selle abi puhul ei ole võimalik kasutada ühtegi EÜ asutamislepingu artiklis 87 sätestatud erandit, tuleks Terni äriühingute soodustariifi kohaldamisaja teistkordne pikendamine kuulutada ühisturuga kokkusobimatuks.

(148) Vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 659/1999, ([42]) millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks, tuleks ebaseadusliku abi puhul, mis ei ole ühisturuga kokkusobiv, taastada tõhus konkurents ning tagastada viivitamata abi, sh ka intressid.

Õiguspärane ootus

(149) Kui abi on antud ilma artikli 88 lõike 3 kohase eelneva teatamiseta, ei saa abisaaja väljakujunenud kohtupraktika kohaselt õiguspäraselt eeldada, et toetus on seaduslik. ([43]) Hoolikas ärimees peaks suutma üldjuhul kindlaks teha, kas teatamismenetlust on järgitud ja kas abi on seaduslik.

(150) Ebaseaduslikult antud abi saaja võib siiski erandina tugineda asjaoludele, mille alusel ta võis õiguspäraselt eeldada abi seaduslikkust, ning keelduda abi tagasimaksmisest. ([44]) Komisjon uuris, kas põhjenduses 47 esitatud Terni äriühingute väidetud eriasjaolud võisid neile selliseks õiguspäraseks ootuseks põhjuse anda.

(151) Sisuliselt väidavad abisaajad, et Itaalia oli kinnitanud, et meede ei ole abi ning et komisjon ei olnud seadnud meedet kahtluse alla selle esmakordsel pikendamisel ega teisest pikendamisest teadasaamisel.

(152) Esimese väite puhul piisab, kui tuletada meelde, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa õiguspärase ootuse olemasolu sõltuda abi andva liikmesriigi käitumisest. Esimese Astme Kohus on väitnud oma otsuses, et „liikmesriigi poolt meetme kohta antud ebaõige teave ei saa ühelgi juhul tekitada õiguspärast ootust, eriti kui komisjoni ei ole sellest teabest üldse teavitatud". ([45])

(153) Seega võib õiguspärast ootust tekitada ainult ühenduse ametiasutuse käitumine. Kohus on eelkõige otsustanud, et isik ei saa „selle põhimõtte rikkumisele tugineda juhul, kui ametiasutused ei ole andnud konkreetseid tagatisi" ([46]) (rõhutatud).

(154) Terni äriühingud väidavad, et 1991. aastal, kui komisjon kiitis heaks seaduse nr 9/1991, ei seatud meedet kahtluse alla. Tuleb märkida, et komisjoni 1991. aasta otsus hõlmab ainult seaduses nr 9/1991 sätestatud meedet, mistõttu selle meetme heakskiitmine ei saa tekitada õiguspärast ootust seoses seadusega nr 80/2005 kehtestatud uue abimeetme seaduslikkuse või ühisturuga kokkusobivusega. Isegi kui komisjon oli sõnaselgelt öelnud, et 1991. aasta meede ei kujutanud endast abi, *quod non*, ei võinud kasusaajad eeldada, et 2005. aasta meedet saaks samuti kvalifitseerida automaatselt kui meedet, mis ei ole abi, kuna on palju asjaolusid, mis võivad muuta abina mittekäsitatud meetme riigiabiks.

(155) Peale selle viitab komisjoni otsuse sõnastus, mis saadeti Itaaliale ning kus kuulutati seadustes nr 9/1991 ja 10/1991 sisalduvad meetmed ühisturuga kokkusobivaks, pigem sellele, et Terni meede oli riigiabi.

([42]) EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1.

([43]) Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas *Alcan Deutschland*, C 24/95 [1997], EKL I-1591, punktid 25, 30 ja 31, ning *Demesa and Territorio histórico de Álava* vs. *komisjon*, ühendatud kohtuasjad C-183/02 P ja C-187/02 [2004] EKL I-10609, punkt 45.

([44]) Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas *komisjon* vs. *Saksamaa*, C-5/89 [1990] EKL I-3437, punkt 16.

([45]) Vaata Esimese Astme Kohtu otsust kohtuasjas *Fleuren Compost* vs. *komisjon*, T-109/01 [2004] EKL, lk II-127, punktid 141–143.

([46]) Vaata Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas *Saksamaa* vs. *komisjon*, C-506/03, [2005] EKL, lk I-0000, punkt 58.

(156) Seega ei saanud komisjoni otsus kuidagi anda kasusaajatele konkreetseid tagatisi selle kohta, et tariifil on abile omased tunnused, vaid parimal juhul õiguspärase ootuse, et 1991. aastal tehtud tariifi kohaldamisaja pikendamine oli ühisturuga kokkusobiv. 2005. aastal tehtud pikendamise osas ei saanud ootust aga olla. Seetõttu tuleks ka see väide kõrvale jätta.

(157) Seoses komisjoni väidetava suutmatusega käituda tariifi kohaldamisaja teisest pikendamisest teada saades järjekindlalt, on see väide ilmselt alusetu. Väidetavalt mainis Itaalia Terni tariifi 2005. aasta riigiabi aruandes. Üksikasjalik teave seaduse nr 80/2005 artikli 11 lõikes 11 sätestatud meetme kohta anti siiski alles 2006. aasta veebruaris komisjoni palvel sama seaduse artikli 11 lõiget 12 käsitleva riigiabi uurimise menetluse raames (riigiabi C 13/2006). Komisjon algatas ametliku uurimismenetluse 2006. aasta juulis.

(158) Arvestades seda, et teabe esitamisest komisjoni tegutsemiseni möödus vähe aega, on ilmselge, et komisjon käitus järjekindlalt.

(159) Eespool esitatud kaalutlusi arvesse võttes on komisjon jõudnud järeldusele, et puuduvad eriasjaolud, mis võinuksid tekitada Terni äriühingutes õiguspärast ootust vaidlustatud meetme seaduslikkuse suhtes.

Tagasinõudmine

(160) Seaduse nr 80/2005 artikli 11 lõike 11 alusel alates 1. jaanuarist 2005 (vaata põhjendust 26) äriühingutele ThyssenKrupp, Cementir ja Nuova Terni Industrie Chimiche antud ühisturuga kokkusobimatu riigiabi nõutakse vastavalt komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määruse nr 794/2004 (millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks) V peatükile tagasi koos intressidega. ([47])

(161) Sellega seoses tuleks meenutada, et tagasinõudmise eesmärk on taastada konkurentsiolukord, mis eelnes ühisturuga kokkusobimatu abi andmisele. Terni äriühingute seaduse nr 80/2005 eelse konkurentsiolukorra kindlakstegemisel tuleb arvesse võtta seaduses nr 9/1991 sätestatud olemasolevat abimeedet, mis riigiabieeskirjade alusel kuni 2007. aastani heaks kiideti.

([47]) ELT L 140, 30.4.2004, lk 1.

(162) Seetõttu leiab komisjon, et abisummad, millele saajatel oleks vastavalt seadusele nr 9/1991 olnud õigus aastatel 2005, 2006 ja 2007, kui seadust nr 80/2005 ei oleks rakendatud, võib tagasinõutavatest summadest maha arvata, kui Itaalia leiab, et abisaajatel oli siseriikliku õiguse raames õigus neid saada.

VII. **JÄRELDUS**

(163) Komisjon leiab, et Itaalia on rakendanud ebaseaduslikult *Decreto-legge* nr 80/05, mis muudeti seaduseks nr 80/2005, artikli 11 lõiget 11, muutes ja pikendades kuni 2010. aastani Terni äriühingute suhtes kohaldatavat elektri soodustariifi kohaldamisaega, rikkudes sellega EÜ asutamislepingu artikli 88 lõiget 3. Komisjon leiab, et sellise meetme suhtes, mis kujutab endast puhast tegevusabi, ei kehti ükski EÜ asutamislepingus sätestatud erand ja seega ei ole see ühisturuga kokkusobiv. Seetõttu ei tohi välja maksta seda osa abisummadest, mida ei ole veel makstud. Juba väljamakstud abi tuleb tagasi nõuda. Tagasinõutavast kogusummast võib maha arvata summad, mida abisaajad oleksid seaduse nr 9/1991 kohaselt olnud aastatel 2005, 2006 ja 2007 õigustatud saama,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE OTSUSE:

Artikkel 1

1. Riigiabi, mida Itaalia on andnud äriühingutele ThyssenKrupp, Cementir ja Nuova Terni Industrie Chimiche, ei ole ühisturuga kokkusobiv.

2. Riigiabi, mille Itaalia on ThyssenKruppile, Cementirile and Nuova Terni Industrie Chimiche'ile määranud, kuid ei ole välja maksnud, ei ole ühisturuga kokkusobiv ning seetõttu ei tohi seda rakendada.

Artikkel 2

1. Itaalia peab abisaajatelt artikli 1 lõikes 1 osutatud abi tagasi nõudma.

2. Tagasinõutavatelt summadelt arvutatakse intressi kogu ajavahemiku kohta alates kuupäevast, mil summad anti abisaaja käsutusse kuni nende tegeliku tagasimaksmise kuupäevani.

3. Intressid arvutatakse vastavalt määrusele (EÜ) nr 794/2004.

Artikkel 3

1. Itaalia võtab kõik meetmed, mis on vajalikud artikli 1 lõikes 1 osutatud ebaseadusliku ja ühisturuga kokkusobimatu abi tagasinõudmiseks abisaajatelt.

2. Tagasinõudmine teostatakse viivitamata ja pidades kinni riiklikus õiguses sätestatud menetlustest, tingimusel et need võimaldavad käesolevat otsust kohe ja tõhusalt rakendada.

3. Itaalia tagab käesoleva otsuse elluviimise nelja kuu jooksul alates kuupäevast, mil teda sellest teavitatakse.

Artikkel 4

1. Itaalia hoiab komisjoni kursis käesoleva otsuse elluviimiseks kohaldatavate riiklike menetlustega, kuni need on lõpule viidud.

2. Itaalia teatab kahe kuu jooksul alates kuupäevast, mil teda teavitatakse käesolevast otsusest, abisaajatelt tagasinõutavad täpsed summad, mis sisaldavad põhisummat ja intresse, ning kirjeldab üksikasjalikult meetmeid, mis on juba võetud või mida kavatsetakse võtta käesoleva otsuse täitmiseks. Sama tähtaja jooksul edastab Itaalia komisjonile kõik dokumendid, mis tõendavad, et abisaajatele on antud korraldus abi tagastamiseks.

3. Pärast kahe kuu möödumist lõikes 2 osutatud tähtajast annab Itaalia komisjoni taotlusel aru meetmetest, mis on juba võetud või mida kavatsetakse võtta käesoleva otsuse täitmiseks. Nimetatud aruandes täpsustatakse ka abisaajatelt juba tagasinõutud abisummad ja intressid.

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Itaalia Vabariigile.

Brüssel, 20. november 2007

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Neelie KROES